

U. Da novim rečem daje nove besede, starim pa stare — kaj ne? — Kaj mi že pomeni gradivo? Janežič pravi v slovnici svoji od obrazila ivo, da znamenuje snovi in priprave za kako delo, n. pr. belivo, gradivo, netivo, pecivo, pisivo, streljivo itd.

T. In graditi se pravi že v stsl. sploh aedificare, ali kakor piše Vuk v slovarji svojem: „graditi, gradim v. impf. machen, verfertigen, condo, n. p. opanke, kuču, crkvu, most, gusle, gadlje (Dudelsack), sedlo i. t. d.

U. Opanke graditi, gosli ali sedlo — to je pa vendar preveč! V novoslovenskem je graditi posebej mejiti, mejo, plot delati, sepire (zäunen, befestigen) in od tod graja, ograja, pregraja itd. Gradivo pa zaznamnja po tem takem sploh več reči ali stvari skupej, s katerimi ali iz katerih se kaj gradi, tvori ali dela. Tudi grad ali terdnjava je razlagati iz graditi.

T. Kakor v serbskem, pomeni tudi v stsl. grad' 1) arx (Burg, Schloss) in 2) grando (iz grad' cum rhinesmo, toča ali tuča Hagel, cf. Schlosse, in stsl. grad' idet' toča gre, po moravski hradí, es schlosset). Posebej je v stsl. grad' v prvem pomenu tudi murus, hortus (cf. goth. gards domus, ahd. gart domus, hortus, vrtograd' goth. aurtigards, vr'tar' hortulanus, Gärtner in po tem slov. vertnar namesti vertar, nograd ali vinograd itd.), paradisus, stabulum, civitas, urbs in gradec vicus, oppidulum, gradište castrum itd.

U. In Babji grad, Bežji grad (asylum), Carji — ali Carigrad, Beligrad, Velehrad na Moravskem, Novgorod (Novigrad) na Rusovskem; Polhov gradec, Nemški gradec, Slovenji gradec, Gradišče gornje — spodnje, Gradiška itd.

T. Kakor se pravi meja, saja zdaj namesti nekdanjega mežda, sažda..., tako se je nam. graja glasilo nekdanj gražda, in nsl. graja habd. res ad sepem condendum necessariae, razgraja disseptum (cf. Mikl. lex.).

Pisma dveh slovenskih učiteljev.

Na Zelenem polji, kvaterni teden.

Dragi moj!

„Ljuba moja hišica, naj boljša hišica“, rekel je polž od svoje hiše. Kaj ne veš, da zadovoljnost večkrat prebiva pod slam-

nato kočo, kakor v kraljevi palači. Berž ko ne, se uni vasčani bojé, da učenik ne bode več zadovoljen, ako mu lepo hišo naredé; tedaj vidiš, da tako ravnajo le iz premile skerbí do možá, kateri odgaja njih mladost!! Pa kaj čemo, kar še ni, bode pa sčasoma. — Drugič hočeš zvediti, kaj se to pravi po kersánskíh náčelíh živeti. Sveto pismo govori: „Pravični živi iz vere“. Hudega se varuje in dobro dela, ker ga njegova vera tako uči in mu naklada to dolžnost.

Glej, to so ti kerséánske náčela! —

Pošteno so živeli tudi nekteri pagani; koliko lepše bi pa še bilo njih življenje, ko bi bili kerséánsko vero poznali; njih življenje nam le to spríčuje, da je Bog vsakemu človeku v serce zapisal postavo, ktero je potlej Mojzesu v sv. zapovedíh razodel, in ktero je božji sin potem bolj na tanko razlagal. Tudi lepe djanje se slišijo od protestantov, ali temu se ni čuditi, sej so kristijani, in kar imajo dobrega na sebi, je od katolicisma, iz kterega so se odločili; ali brez žive vere se človek tudi dobrega hitro naveliča.

„Učenost in vednost gre svojo pot naprej, in ne praša za kersánstvo, pa ga tudi naravnost ne zametuje“. — Da učenost in vednost napreduje, to je prav, da bi le zmirom napredovala, ali kar eden terdi, drugi overže, sistema sistemo podira, kje je tedaj resnica? Je pa tudi kriva učenost, ktera pod pretvezo modrosti razodeto resnico naskakujejo, ker s plitvo pametjo ne more vsem rečem do dna priti. Natvora, cel svet to so odperte bukve, kterih človek po vseh straneh ne zna brati. Kedar bo človek zadosti prebrisan, bo v natvori ravno to najdel zaznamovano, kar bere v razodeti božji besedi. Visoke učenosti pa ni treba vsakemu človeku, tega Bog ne tirja; ali živa vera ta je potrebna; tedaj naj ubogi človek verjame razodeti božji besedi; Bog, večna resnica, je po svoji milosti sam človeku pot pokazal, po kateri naj hodi, da pride do svojega namena. Ker pa večna resnica ne more goljufati, ne zmotiti se, tako se pa goljufa in moti tisti človek, kateri božji besedi noče verjeti. Tedaj za človeka ni druge rešivne poti, kakor ravno v katoliški cerkvi, ker se v nji po zgodovinski poti zamore sprícati, da oznanuje božje razodenje. Katoliška cerkev pa na ravnost tirja, da človek pokaže svojo vero v djanji, da jo, če je treba, s besedo spríča, in da rabi pripomočke,

kteri so mu nasvetovani. To se pa potlej ne pravi svetohliniti se, ampak po veri in iz vere živeti.

Praviš si mi tudi v poslednjem listu, da mnogo časopisov bereš, da sicer vsega ne verjameš, kar tam bereš, da si se pa vendar le navzel nekoliko njih duha. To tudi drugače ne more biti. S kakoršnimi ljudmi (tedaj s kakoršnimi spisi) se pajdašiš, takšen bodeš sčasoma. Mislim pa, da ti le ene baže časopise bereš, zato si se navzel njih duha. Ko bi pa ti drugačne liste, postavim cerkvene ali katoliško pisane liste bral, bi spoznal zvižajo in hudobnost poprej imenovanih. Praviš, nekaj mora vender le biti pri tem, sicer bi ne pisali. Da povem ti, ne samo nekaj, prav veliko je na teh spisih, nekaj peklenskega je v teh pisarijah. Laži, kaj pravim laži, gerdo nesramno obrekovanja trosijo po svetu. Da pa drugi listi to njih nesramno laž odkrivajo, to jih ne briga; njih čitatelji tega ne bodo brali; in če so prisiljeni, da prekličejo, se že znajo tako nedolžne narediti, kakor tele, ki je kapus pojedel. Praviš, da si Renanove bukve bral in ti je dopadla gladkoteško beseda. Lej ga no! kdor muhe lovi, jim ne bo nastavljal pelina. Da si Renana bral, si mi povedal, — da si pa bral ktero njega zavračavih knjig, kojih imamo na zbiranje, tega nisi povedal. In vendar si dolžan tih knjig eno prebrati in preduhtati. Glej, Renan je v peklenskem zmislu pravo zadel. On je dobro vedil, da iz med tisuč njegovih čitateljev komaj eden je evangeliste prebral, in da prav oziroma le malo takih, kateri bodo zmnožni spodbiti njegove domišljene dokaze točko za točko. On je tedaj svoj namen dosegel in svoje plačilo prejel, kakor Judež Iskariot. Le to ti ne vem povedati, kedaj se bo šel na verbo obešat!

Praviš, da ti bukve, ki so lepo pisane, dopadajo; ali premisli, ljudje pri spisih sami sebi iščejo hvale in časti, veliko pa tudi vsakdanji kruhek, v sv. pismu pa je gola resnica, zato da bi jo spoznali in se po nji ravnali. Ker so človeške misli in činenja obernjene le na časno ali še celó na pregrešno, se dobé zmirom taki pisavci, ki za gotovi denar bukve pišejo, kakoršne ljudje radi beró, ne omenivši tistih, kateri to iz hudobije delajo.

Če boš ti v spisih resnice iskal, najdel jo boš; če pa le iz zgolj zabave bereš, bi bilo pa res boljše, da bi nabasal tobaka in ga kadil gori in doli po sobi. Z Bogom!

Tvoj

Svetoslav.